

POSTANOWIENIE

Dnia 24 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2025 r.

w sprawie A. P.

wniosku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi w trybie art. 37 k.p.k. (sygn. akt II Kp 168/24),

na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

**przekazać sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu
w Tomaszowie Mazowieckim.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 marca 2025 r., w sprawie o sygn. akt II Kp 168/24, Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim wystąpił w trybie art. 37 k.p.k. do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie sprawy w przedmiocie zażalenia na odmowę wszczęcia postępowania przygotowawczego z zawiadomienia pokrzywdzonej A.P. , dotyczącej podejrzenia popełnienia oszustwa przez adwokata X.Y. , do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Sąd Rejonowy wskazał, że zachodzi przesłanka w postaci dobra wymiaru sprawiedliwości, przemawiająca za przekazaniem niniejszej sprawy do rozpoznania

innemu równorzędnemu sądowi na podstawie art. 37 § 1 k.p.k., bowiem w tej konkretnej sprawie jej rozpoznanie przez tutejszy Sąd mogłoby budzić podejrzenia co do braku sprawiedliwego i obiektywnego rozstrzygnięcia.

W przekonaniu wnioskującego Sądu osoba, której sprawa dotyczy (adwokat X.Y.) znana jest dobrze wszystkim sędziom orzekającym w Sądzie Rejonowym w Piotrkowie Trybunalskim, tak ze stosunków służbowych, jak i bliższych koleżeńskich. Jest bardzo znanym prawnikiem występującym często przez piotrkowskimi sądami, tak w postępowaniach karnych, jak i cywilnych.

Powyższe okoliczności prowadziły do wyłączenia od rozpoznania sprawy sędziów orzekających w II Wydziale Karnym tego Sądu i uzasadniają wniosek, że w niniejszej sprawie uzasadnione jest zastosowanie instytucji określonej w art. 37 k.p.k.

Rozpoznając przedmiotowy wniosek Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim jest zasadny i zasługuje na uwzględnienie. Należy podkreślić, że instytucja określona w art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, zaś odstępianie od zasady rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy może nastąpić tylko w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie świadczącej o tym, iż pozostawienie sprawy w gestii tego sądu sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. Rolą art. 37 k.p.k. jest zabezpieczenie obiektywizmu i bezstronności sądu, ale dopiero wówczas, gdy inne instytucje służące temu celowi, np. wyłączenia sędziego, są niewystarczające. Instytucja *forum extraordinatum* nie ma charakteru alternatywnego względem instytucji wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy z uwagi na istnienie okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności (art. 41 § 1 k.p.k.), a w wypadku, w którym ze względu na wyłączenie sędziów rozpoznanie sprawy w danym sądzie okazałoby się niemożliwe - także regulacji art. 43 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2023 r., IV KO 57/23, LEX nr 3604345).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że co do zasady, sam fakt znajomości wynikającej z wykonywania obowiązków służbowych nie jest wystarczającą przesłanką do przekazania sprawy w trybie art. 37 k.p.k. Podnosi

się, że okoliczność, iż sprawa dotyczy osoby, która wykonuje swój zawód na terenie właściwości danego sądu i w związku ze swoimi obowiązkami służbowymi bywa w tym sądzie, nie stanowi sama w sobie przesłanki do przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu. Może to jednak nastąpić w szczególnych przypadkach, gdy istnieją dodatkowe okoliczności poza samą relacją służbową, a zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości jest realne. Jest rzeczą oczywistą, że każda sytuacja musi być rozpoznawana na tle realiów konkretnej sprawy (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 czerwca 2024 r., II KO 61/24, LEX nr 3726514; z dnia 16 grudnia 2024 r., II KO 177/24, LEX nr 3791605*).

W ocenie Sądu Najwyższego w realiach niniejszej sprawy występują podstawy do zastosowania powyższej regulacji tak dla zapewnienia optymalnych warunków orzekania, jak i dla wykluczenia potencjalnych spekulacji, że to pozamerytoryczne okoliczności mogłyby wywrzeć wpływ na treść rozstrzygnięcia o zasadności bądź niezasadności oskarżenia. Zaistniała sytuacja obliuguje do sięgnięcia po wyjątkową instytucję, o jakiej mowa w art. 37 k.p.k., skoro postępowanie powinno toczyć się w warunkach, w których prawidłowość orzekania nie będzie wzbudzała, także w społecznym odczuciu, wątpliwości i zastrzeżeń, co do bezstronności procedowania i rozstrzygania w danej sprawie (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 stycznia 2025 r., III KO 166/24, LEX nr 3824928; z dnia 8 kwietnia 2010 r., IV KO 36/10, OSNwSK 2010, Nr 1, poz. 715*).

Zewnętrzny wizerunek funkcjonowania sądów wymaga, aby unikać wszelkich sytuacji mogących stwarzać zagrożenie formułowania racjonalnych opinii, że nie tylko względy merytoryczne decydują o sposobie rozstrzygnięcia sprawy. Toteż należy uwzględnić wniosek złożony w trybie art. 37 k.p.k., jeżeli zachodzą uzasadnione podejrzenia, że postronny, ale i obiektywny obserwator określonego postępowania sądowego mógłby powziąć wątpliwości co do rozpoznania sprawy w sposób obiektywny i bezstronny w sądzie właściwym do jej rozpoznania. Dobro wymiaru sprawiedliwości we wskazanych przez Sąd wnioskujących okolicznościach postrzegać bowiem należy zarówno jako potrzebę zagwarantowania warunków bezstronności orzekania, jak również utwierdzenia opinii społecznej w przekonaniu, że jedynymi względami mającymi wpływ na treść orzeczenia pozostają kryteria merytoryczne.

W rezultacie Sąd Najwyższy uznał, że w zaistniałej sytuacji przekazanie sprawy winno nastąpić do Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim.

[J.J.]

[a.ł.]